

Lisa Kristin Strindberg: Anja Breien - et internasjonalt unntak

Anja Breien er en av Norges mest internasjonalt kjente regissører. Hun er den eneste norske filmskaper som har deltatt i hovedkonkurransen i Cannes og kjempet om Gullpalmen. Hun deltok med Arven(1979).

Anja Breien.

Anja Breien gikk ut av den franske filmskolen Institut des Hautes Etudes Cinématographiques de Paris (IDHEC) i 1964, og var eneste kvinne blant tjue studenter, blant dem den kjente greske instruktøren Théo Angelopoulos og franske Jean-Jaques Annaud.

Om forfatteren

Lisa Kristin Strindberg (født 1946) er en norsk journalist, film- og teaterkritiker med mange års fartstid i NRK radio. 7. mars 2007 holdt hun dette innlegget i seminarrekken «Milepæler i 1970-årenes kvinnekamp» som Kilden arrangerte i samarbeid med Norsk Kvinnesaksforening (2006-2007).

Anja var eneste kvinne i kullet, og de så ingen filmer laget av kvinner under utdanningen med to unntak: nemlig *Triumf des Willen* av tyske Leni Riefenstahl, og et par filmer av belgiske Agnes Varda. (Viktige 60-talls filmer av Varda er *Cléo de 5 à 7 (1961)*, og *Le Bonheur (1964)*.)

Anja Breien startet sin filmkarriere med å lage sosialrealistiske kortfilmer om mennesker som ikke hadde det så greit. Hun så aldri på seg selv som feminist på 70-tallet, eller filmene som feministiske partsinnlegg, men fra 70-tallet satte hun fokus på kvinnene og laget filmer som *Jostedalsrypa (1970)*, *Hustruer (1975)*, *Den alvarsamma leken (1977)*, *Forfølgelsen (1981)* og *Hustruer 10 år etter (1985)*.

Breien har i løpet av sin karriere modig vekslet mellom ulike filmsjangre, mellom fiksjon og dokumentar, spillefilm og kortfilm. Et markant samfunnsmessig engasjement preger alle hennes produksjoner. Med kortfilmen *17. mai – en film om ritualer (1969)* og den sosialt kommenterende *Voldtekt (1971)*, var hun med på å etablere den ”nye norske bølgen” om lag 10 år etter den franske.

I Henrik Ibsens Norge var den ”revolusjonære ånd” særlig næret av kvinnes situasjon. Kampen for selvbestemt abort var viktig selv om den heftigste kampen sto om medlemskap i EF eller ikke. *Hustruer (1975)* er den av Anja Breiens filmer som folk flest vil huske henne for. Den fikk Peter Cowie, redaktør av International Film Guide, til å omtale henne som en dogme-regissør tjue år før Lars von Trier kom med sine dogmefilmer.

På 70-tallet fikk vi *Love Story*, og *Star Wars*, fra USA. 1973 kom *Siste Tango i Paris* – i 1975 kom *Gjøkeredet*.

Fjernsynet viste machomenn eller bonderomantikk: *Kruttrøyk*, *Huset på Prærien*, *Baretta*, *Kojak*, *Columbo* og *Derrick*. Først i 1977 kom *Charlies Angels* med kvinnelige detektiver (riktignok styrt av en mann....).

I Norge var det radikale engasjementet sterkt: med filmer som *Streik*, *Hvem eier Tyssedal*, - men også *Fru Inger til Østråt* (laget for TV) og humoristiske familiefilmer som *Flåklypa*.

Sverige hadde Mai Zetterlings filmer på 60-tallet, med *Älskande par* som en topp, men 70-tallet var dominert av mannlige filmskapere, kjente menn som Ingmar Bergman, Lasse Hallstrøm, Roy Anderson og – Hasse og Tage med den glade, *Slepp fångarna løs*.

Den eneste kvinne som laget film av betydning i Sverige på 70-tallet, som muligens kunne inspirere Anja Breien, var Gunnel Lindblom med filmen *Paradistorg* (om en kvinne og forholdet til hennes familie).

Når vi ser tilbake på denne perioden og på kvinnefilmen, laget av en kvinne med så mye filmisk autoritet, ser vi at Anja Breien var og er et internasjonalt unntak i filmhistorien. Hennes filmer bør snarest samles på DVD for forskning og for vanlig interesse.

Les mer: [Johanne Kielland Servold: "Anja Breiens balansekunst", Rushprint, 2016](#).

Se også

- [Kvinnekultur](#)

1970-TALLETS KVINNEKAMP

Av Lisa Kristin Strindberg, 2007

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 22. oktober 2026, kl. 23.16 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.